

Bruselj, 15.5.2023
COM(2023) 306 final

**SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

o revidiranem okviru za spremljanje krožnega gospodarstva

{SWD(2023) 306 final}

1. Uvod

Leta 1972 je bilo v poročilu Rimskega kluba, *Meje rasti*, opozorjeno na okoljske in podnebne posledice trenutnega netrajnostnega modela rasti, ki je temeljil na svetovni porabi 28,6 milijarde ton materialov vsako leto. V 50 letih od objave tega poročila je postal trend vse večjega povpraševanja po virih še bolj skrb vzbujajoč. Od leta 1972 se je svetovna raba materialov povečala za skoraj štirikrat, saj je leta 2000 narasla na 54,9 milijarde ton na leto, leta 2019 pa je presegla 100 milijard ton. Raba materialov na svetovni ravni bo leta 2060 predvidoma dosegla 167 milijard ton na leto¹.

Zmožnost planeta za naravno obnovitev ne more ublažiti skokovite rasti pridobivanja virov, ki so nato hitro zavrženi v naše ozračje, vodna telesa in na kopno². Globalen in medsebojno povezan naravni sistem je v neravnovesju in se zdaj bliža kritični točki, saj se uničujoči vplivi podnebnih sprememb in izgube biotske raznovrstnosti močno občutijo po vsem svetu.

Pridobivanje in predelava virov sta odgovorna za polovico skupnih emisij toplogrednih plinov (TGP) ter več kot 90 % izgube biotske raznovrstnosti in vodnega stresa³. Zmanjšanje emisij TGP in zmanjšanje rabe neobdelanih materialov sta dve plati iste medalje. Vse bolj se priznava pomembna povezava med biotsko raznovrstnostjo in krožnim gospodarstvom. Če ne bomo korenito spremenili načina, kako uporabljamo materiale za izpolnjevanje svojih potreb, in spodbujali sprememb v celotnih sistemih proizvodnje in porabe, ne bomo mogli niti bistveno zmanjšati emisij niti ohraniti narave za sedanjo in prihodnje generacije.

Večina materialov, skupaj z vgrajeno energijo in drugimi viri, uporabljenimi pri njihovi proizvodnji, je ob koncu njihovega začetnega gospodarskega cikla izgubljena: globalna krožnost materialov⁴ se je zmanjšala z 9,1 % leta 2018 na trenutnih 7,2 %⁵. V EU se vsako leto v energijo ali proizvode predela 8,1 milijarde ton materialov, vendar od tega samo 0,8 milijarde ton izvira iz reciklaže. Čeprav se stopnja krožnosti rabe materialov v EU viša in je leta 2021 znašala 11,7 %, kar je 3,4 odstotne točke več kot leta 2004, obstaja precej možnosti za izboljšave, zlasti tako, da bi povečali uporabo recikliranih materialov in zmanjšali količino materialov, ki se uporabljajo v gospodarstvu.

Gospodarstvo EU je odvisno od surovin iz tujine. Leta 2021 je EU uvozila 1,6 milijarde ton materialov iz preostalega dela sveta⁶. Kovinske rude in fosilni energijski materiali so predstavljali 58 % tega uvoza⁷. Poleg tega je oskrba EU s kritičnimi surovinami, ki so potrebne za zeleni prehod, izpostavljena znatnemu tveganju in pogosto povezana s škodljivimi vplivi na okolje v tretjih državah. EU v okviru svojih nedavnih pobud o kritičnih

---

¹ [Global Material Resources Outlook to 2060 \(Svetovni obeti glede virov v letu 2060\).](#)

² [Circularity Gap Report 2022 \(Poročilo o vrzelih v krožnosti za leto 2022\).](#)

³ [International Resource Panel report 'Global Resources Outlook 2019'](#) (Poročilo Mednarodnega foruma za vire, „Svetovni obeti glede virov v letu 2019“).

⁴ S krožnostjo se meri delež sekundarnih materialov pri skupnem vnosu materialov v gospodarstvu.

⁵ [Circularity Gap Report 2023 \(Poročilo o vrzelih v krožnosti za leto 2023\).](#)

⁶ Eurostat, [Računi snovnih tokov, prispevek na spletišču Statistics Explained.](#)

⁷ Eurostat, [prispevek na spletišču Statistics Explained.](#)

surovinah krepiti prizadevanja za zagotavljanje njihove krožnosti v širšem smislu⁸, zlasti za krepitev zmogljivosti, sistemov in tehnologij recikliranja za proizvodnjo sekundarnih materialov v EU⁹.

Z zmanjševanjem potreb EU po primarnih virih in energiji lahko prehod na bolj krožno gospodarstvo poveča našo odpornost ter zmanjša našo odvisnost od uvoza energije in materialov, obenem pa prispeva k prehodu na čisto energijo. To je še pomembneje po krizi zaradi COVID-19 in v okviru trenutne brutalne vojne agresije Rusije proti Ukrajini. Prispevek krožnega gospodarstva k zanesljivosti oskrbe je še posebno pomemben, saj se bo povpraševanje po ključnih surovinah v sektorjih za energijo iz obnovljivih virov in e-mobilnost med letoma 2030 in 2050 močno povečalo¹⁰.

Prehod na krožno gospodarstvo je zato edinstvena priložnost, da prispevamo k bolj trajnostnemu, konkurenčnemu in odpornemu gospodarstvu: to prispeva k podnebni nevtralnosti; ohranja biotsko raznovrstnost in ekosisteme; izboljšuje zanesljivost oskrbe in zmanjšuje strateške odvisnosti od surovin; ustvarja lokalna, dostojna in zelena delovna mesta; ter spodbuja inovacije. Krožnost je ključen instrument za spodbujanje konkurenčnosti in velika priložnost za povečanje produktivnosti virov, zaposlovanja in rasti, kot je poudarjeno v strategiji za dolgoročno konkurenčnost EU po letu 2030¹¹. To bo tudi prispevalo k doseganju ciljev ZN za trajnostni razvoj¹². Zato je treba spremljati trende na področjih, povezanih s krožnim gospodarstvom, da bi ocenili učinkovitost politik in ukrepov ter prispevali k opredeljevanju vrzeli in zgodb o uspehu po vsej EU.

Januarja 2018 je Evropska komisija sprejela **okvir EU za spremljanje krožnega gospodarstva**¹³, sestavljen iz nabora ključnih kazalnikov za sledenje napredku v EU in državah članicah. Druge institucije EU so pozdravile okvir za spremljanje in v okviru njegove revizije poudarile potrebo po tem, da se večja pozornost namenja proizvodnji kot pa odpadkom in da se uporabljajo kazalniki odtisa.

V skladu z zavezo v novem akcijskem načrtu za krožno gospodarstvo za čistejšo in konkurenčnejšo Evropo¹⁴ je v tem sporočilu predstavljen **revidiran okvir za spremljanje, ki zajema glavna področja krožnega gospodarstva ter povezave med krožnostjo, podnebno nevtralnostjo in ničelno stopnjo onesnaževanja.** Ta okvir za spremljanje upošteva prednostne naloge krožnega gospodarstva v okviru evropskega zelenega dogovora, osmega okoljskega akcijskega programa, agende za trajnostni razvoj do leta 2030 ter ciljev EU za zanesljivost oskrbe in odpornost.

2. Revizija okvira EU za spremljanje krožnega gospodarstva

---

⁸ [COM\(2023\) 165 final](#).

⁹ [COM\(2023\) 160 final](#).

¹⁰ [Poglobljeni pregledi strateških področij v evropskem interesu | Evropska komisija \(europa.eu\)](#).

¹¹ [COM\(2023\) 168 final](#).

¹² https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/international-strategies/sustainable-development-goals_sl

¹³ [COM\(2018\) 29 final](#) in [SWD\(2018\) 17](#).

¹⁴ [COM\(2020\) 98 final](#).

Novi okvir za spremljanje je namenjen zagotavljanju celovitega pregleda z merjenjem neposrednih in posrednih koristi povečanja krožnosti. Vsebuje **11 kazalnikov, ki so razvrščeni v pet razsežnosti**: (1) proizvodnja in poraba; (2) ravnanje z odpadki; (3) sekundarne surovine; (4) konkurenčnost in inovacije ter (5) globalna trajnostnost in odpornost. Vključuje nekatere nove kazalnike, in sicer:

- **materialni odtis**, s katerim se meri skupna raba materialov in ki odraža količino materialov, vključenih v skupno porabo, vključno z uvoženim blagom,
- **produktivnost virov**, s katero se meri količina BDP iz rabe materialov in ki kaže učinkovitost rabe materialov pri proizvodnji blaga in storitev,
- **odtis porabe**, s katerim se poraba primerja z omejitvami planeta za 16 kategorij vpliva na podlagi ocene življenjskega kroga in glede na pet glavnih področij porabe (hrana, mobilnost, gradnja stanovanj, gospodinjne dobrine in aparati),
- **emisije toplogrednih plinov iz proizvodnih dejavnosti**, s katerimi se merijo emisije TGP, proizvedene v proizvodnih sektorjih (kar izključuje emisije iz gospodinjstev), in ki odražajo prispevek krožnega gospodarstva k podnebni nevtralnosti,
- **odvisnost od materialov**, s katero se meri delež uvoženih materialov pri celotni rabi materialov in opiše, koliko je EU odvisna od uvoza materialov, ter ki odraža prispevek krožnega gospodarstva k zanesljivosti oskrbe z materiali in energijo ter k odprti strateški avtonomiji¹⁵. Kazalnik samozadostnosti na področju surovin se uporablja od leta 2018.

Uvedene so nadaljnje spremembe podkazalnikov, da bi se upoštevale metodološke spremembe nekaterih kazalnikov ali da bi se nadalje uskladili z razvojem politik¹⁶.

Pri reviziji okvira za spremljanje so se upoštevali odgovori v javnem posvetovanju o pozivu k predložitvi dokazov¹⁷, pa tudi razprave s predstavniki držav članic in strokovnjaki deležnikov. Pri kazalnikih se upoštevajo tudi nacionalni in mednarodni¹⁸ ukrepi ter ukrepi deležnikov¹⁹ za spremljanje krožnega gospodarstva in trajnostnosti²⁰.

Kazalniki v revidiranem okviru so skladni z drugimi orodji EU za spremljanje, zlasti z okvirom za spremljanje osmega okoljskega akcijskega programa²¹; spremljanjem in

---

¹⁵ [Oblikovanje in zagotavljanje odprte strateške avtonomije EU do leta 2040 in naprej.](#)

¹⁶ Za več podrobnosti glej SWD(2023) 306.

¹⁷ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13465-Krožno-gospodarstvo-okvir-za-spremljanje-revizija/feedback_sl?p_id=30764770

¹⁸ Zlasti [indeks človekovega razvoja, prilagojen planetarnim pritiskom](#), Programa Združenih narodov za razvoj, poročili Mednarodnega foruma za vire za leti 2020 in 2021 ter [poročila o vrzelih v krožnosti](#).

¹⁹ Zlasti [načela Bellagio za spremljanje krožnega gospodarstva](#).

²⁰ Za več podrobnosti glej SWD(2023) 306.

²¹ [COM\(2022\) 357 final](#).

napovedovanjem ničelnega onesnaževanja²²; kazalniki EU za cilje trajnostnega razvoja²³ in preglednico odpornosti²⁴.

Večina kazalnikov – toda ne vsi – temelji na uradnih statistikah, ki jih navaja Eurostat. Vsi kazalniki izpolnjujejo merila ustreznosti, sprejemljivosti, verodostojnosti, preprostosti in zanesljivosti²⁵ ter, kolikor je le mogoče, temeljijo na obstoječih podatkih.

Okvir je v veliki meri odvisen od visokokakovostnih statistik, ki so na voljo vsem državam članicam EU, ter uporablja večinoma podatke iz evropskega statističnega sistema in raziskovalne skupnosti. Komisija bo po potrebi v sodelovanju z ustreznimi deležniki raziskala uporabo novih virov podatkov, da bi v prihodnosti nadalje izboljšala okvir za spremljanje.

Eurostat bo na svojem spletišču objavil in vzdrževal novi okvir za spremljanje ter ves čas posodabljal kazalnike. To spletišče bo še naprej vstopna točka Komisije za iskanje vseh informacij o njem, vključno s kazalniki, časovnimi vrstami in orodji za vizualizacijo²⁶.

3. Kazalniki v okviru za spremljanje krožnega gospodarstva 2023

Št.	Kazalnik	Ustreznost	Vir
Proizvodnja in poraba			
1a–b	Poraba materialov 1a Materialni odtis (tone na prebivalca) 1b Produktivnost virov (EUR/kg)	Zmanjšanje porabe materialov kaže ločevanje gospodarske rasti od rabe virov.	Eurostat
2	Zelena javna naročila*	Javna naročila predstavljajo velik delež porabe in lahko spodbudijo krožno gospodarstvo.	Evropska komisija
3a–f	Nastajanje odpadkov 3a Skupno nastajanje odpadkov na prebivalca (kg na prebivalca) 3b Skupno nastajanje odpadkov (brez večjih mineralnih odpadkov) na BDP (kg na EUR) 3c Nastajanje komunalnih odpadkov na prebivalca 3d Živilski odpadki (kg na prebivalca) 3e Nastajanje odpadne embalaže na prebivalca (kg na prebivalca) 3f Nastajanje odpadne plastične embalaže na prebivalca (kg na prebivalca)	V krožnem gospodarstvu je nastajanje odpadkov zmanjšano na najmanjšo možno mero.	Eurostat
Ravnanje z odpadki			
4a–b	Skupne stopnje recikliranja 4a Stopnja recikliranja komunalnih odpadkov (%) 4b Stopnja recikliranja vseh odpadkov brez večjih mineralnih odpadkov (%)	Okrepitev recikliranja je sestavni del prehoda na krožno gospodarstvo.	Eurostat

²² [COM\(2022\) 674 final.](#)

²³ [Kazalniki ciljev trajnostnega razvoja EU in poročilo o spremljanju napredka.](#)

²⁴ [Preglednica odpornosti EU.](#)

²⁵ Znana tudi kot merila RACER za kazalnike.

²⁶ <https://ec.europa.eu/eurostat/web/circular-economy>

5a-c	Stopnje recikliranja za posamezne tokove odpadkov 5a Stopnja recikliranja skupne odpadne embalaže (%) 5b Stopnja recikliranja odpadne plastične embalaže (%) 5c Stopnja recikliranja odpadne električne in elektronske opreme, ki se zbira ločeno (%)	Napredek pri recikliranju ključnih tokov odpadkov je bistven za trajnostnost in odpornost.	Eurostat
Sekundarne surovine			
6a-b	Prispevek recikliranih materialov k pokrivanju potreb po surovinah 6a Stopnja krožne rabe materialov (%) 6b Delež recikliranega vložka ob koncu življenjske dobe (%)	V krožnem gospodarstvu se za izdelavo novih proizvodov običajno uporabljajo sekundarne surovine.	Eurostat, druge službe Evropske komisije
7a-c	Trgovanje s surovinami, ki jih je mogoče reciklirati 7a Uvoz iz držav zunaj EU (tone) 7b Izvoz v države zunaj EU (tone) 7c Trgovanje znotraj EU (tone)	V trgovanju s surovinami, ki jih je mogoče reciklirati, se odraža pomen notranjega trga in udeležbe v krožnem gospodarstvu na svetovni ravni.	Eurostat
Konkurenčnost in inovacije			
8a-c	Zasebne naložbe, delovna mesta in bruto dodana vrednost, povezani s sektorji krožnega gospodarstva 8a Zasebne naložbe (% GDP) 8b Zaposlovanje (% zaposlovanja) 8c Bruto dodana vrednost (% GDP)	Krožno gospodarstvo lahko prispeva k ustvarjanju delovnih mest in gospodarski rasti.	Eurostat
9	Zelene inovacije 9 Patenti, povezani z ravnanjem z odpadki in recikliranjem (število in število na milijon prebivalcev)	Inovativne tehnologije, povezane s krožnim gospodarstvom, spodbujajo konkurenčnost EU na svetovni ravni.	Skupno raziskovalno središče na podlagi PATSTAT
Globalna trajnostnost in odpornost			
10a-b	Globalna trajnostnost 10a Odtis porabe (indeks 2010=100 krat število preseženih omejitev planeta) 10b Emisije TGP iz proizvodnih dejavnosti (kg na prebivalca)	Odtis porabe kaže, v kolikšni meri sta sistema proizvodnje in porabe znotraj omejitev planeta. Krožno gospodarstvo prispeva k podnebni nevtralnosti.	Skupno raziskovalno središče in Eurostat
11a-b	Odpornost 11a Odvisnost od uvoza materialov (%) 11b Samozadostnost EU na področju surovin (%)	Krožno gospodarstvo prispeva k zanesljivosti oskrbe s surovinami in je v pomoč pri reševanju tveganj na področju oskrbe s surovinami, še posebej kritičnimi.	Eurostat, druge službe Evropske komisije

* Kazalnik je v pripravi. CEAP2: novi akcijski načrt za krožno gospodarstvo, sprejet leta 2020.

4. Uporaba okvira za spremljanje: glavni trendi

Z 11 kazalniki je mogoče meriti napredek na poti k pravnim/ambicioznim ciljem in širšim ciljem politike na področju krožnega gospodarstva. Nekateri podkazalniki po posameznih materialih zagotavljajo oblikovalcem politike pomembne informacije, s katerimi bodo lahko ocenili napredek pri ključnih dobavnih verigah in materialih.

Proizvodnja in poraba

V zadnjih letih je bil napredek pri prehodu na bolj krožne oblike proizvodnje in porabe mešan. Proizvodnja EU je postala bolj gospodarna z viri, vendar sta poraba materialov in nastajanje odpadkov v EU zelo velika in se morata v prihodnosti zmanjšati.

Ocenjeni materialni odtis v EU, imenovan tudi poraba surovin (RMC), je leta 2020 znašal 13,7 tone na prebivalca. Nekovinski minerali so največja skupina materialov, na spremembe v tej skupini pa zelo vpliva raven gradbeništva (in dejavnosti v sektorjih, povezanih z gradbeništvom) v različnih državah članicah.

Od leta 2000 se je produktivnost virov v gospodarstvu EU povečala za približno 35 %, kar kaže napredek pri ločevanju gospodarske rasti od rabe virov. Povečanje je mogoče pojasniti s procesi, pri katerih se materiali učinkoviteje uporabljajo, pa tudi z oddajo proizvodnje z intenzivno rabo materialov v druge dele sveta.

EU porabi približno 14 % BDP (približno 2 bilijona EUR na leto) za nakup storitev in blaga prek javnih naročil. **Zelena javna naročila** so zato lahko močno orodje za spodbujanje krožnega gospodarstva in zelenih inovacij. Podatki za kazalnik o zelenih javnih naročilih bodo na voljo leta 2024 prek vprašalnika o javnih naročilih, ki ga bodo izpolnile države članice.

Leta 2020 je skupna količina odpadkov, nastalih v EU zaradi vseh gospodarskih dejavnosti in gospodinjstev, znašala 2,15 milijarde ton, tj. **leta 2020 je na prebivalca EU nastalo 4,8 tone odpadkov**. Med letoma 2010 in 2020 se je **skupna količina nastalih odpadkov zmanjšala za skoraj 3 %**. Približno dve tretjini (64 %) vseh odpadkov, ki so nastali v EU leta 2020, je bilo večjih mineralnih odpadkov. Večji mineralni odpadki so tesno povezani z gradbeništvom, rušenjem, rudarstvom in kamnolomstvom, ki so pomembni sektorji v nekaterih državah članicah. V tem desetletnem obdobju je obstajalo **omejeno ločevanje** količine nastalih odpadkov (brez večjih mineralnih odpadkov) od BDP.

Nastajanje **komunalnih odpadkov** v EU na prebivalca, ki predstavljajo 10 % vseh odpadkov, se je **leta 2021 povečalo na 530 kg** v primerjavi s 503 kg na prebivalca leta 2010. Z zmanjšanjem količine **živilskih odpadkov**²⁷ bi lahko ogromno prispevali k ohranjanju virov, ki jih uporabljamo za proizvodnjo svoje prehrane, obenem pa je to eno od gonil prehranske varnosti²⁸. Leta 2020 je v **EU nastalo 59 milijonov ton živilskih odpadkov**, kar ustreza 131 kg na prebivalca.

Nastajanje odpadne embalaže v EU je leta 2020 doseglo 178 kg na prebivalca, kar je 17 % več kot leta 2010. Od vse odpadne embalaže v EU je 19 % plastične. **Količina odpadne plastične embalaže se je med letoma 2010 in 2020 povečala za 25 %**, kar je največje povečanje med vsemi tokovi odpadne embalaže. V povprečju je bil **leta 2020 vsak Evropejec odgovoren za 35 kg odpadne plastične embalaže**. Številke za leto 2021 bodo omogočile vpogled v vplive pandemije COVID-19 na nastajanje odpadne plastične embalaže.

---

²⁷ https://ec.europa.eu/food/safety/food_waste/eu_actions_en

²⁸ [SWD\(2023\) 4 final](#).

Ravnanje z odpadki

V zadnjih letih je bil dosežen velik napredek pri bolj trajnostnem ravnanju z odpadki. Vendar še vedno obstajajo velike razlike med državami članicami in veliko možnosti za izboljšanje pri nekaterih tokovih odpadkov.

Delež recikliranja komunalnih odpadkov v EU se je med letoma 2010 in 2021 povečal z 38 % na 49 %. Nekatere države so dosegle ali se že približujejo ciljni vrednosti 60 % recikliranja²⁹ za leto 2030, ena država pa je že dosegla ciljno vrednost 65 % za leto 2035³⁰. **Delež recikliranja odpadne embalaže v EU je med letoma 2010 in 2020 ostal nespremenjen pri 64 %.** Stopnja recikliranja **plastične embalaže** v EU je precej nižja kot stopnja za vso odpadno embalažo, in sicer približno **38 %**.

Delež **zbrane odpadne električne in elektronske opreme**, ki se ponovno uporabi ali reciklira, se je v EU povečal z 81,8 % leta 2010 **na 83,4 % leta 2020**.

Sekundarne surovine

Reciklirani materiali prispevajo razmeroma malo k pokrivanju splošnih potreb po materialih. Trgovina s sekundarnimi surovinami narašča tako med državami EU kot tudi s tretjimi državami.

Leta 2021 so reciklirani materiali pokrili le približno 11,7 % potreb EU po materialih, kar je 1,4 odstotne točke več kot leta 2011. Pri številnih materialih, tudi veliko kritičnih surovinah, je prispevek recikliranih materialov k pokrivanju povpraševanja po surovinah še vedno majhen ali zanemarljiv. Za številne posebne kovine in elemente redke zemlje znaša delež recikliranega vložka ob koncu življenjske dobe približno 1 %, medtem ko znaša delež recikliranega vložka ob koncu življenjske dobe za nikelj 16 % in za kobalt 22 %, oboje pa sta surovini, ki se uporabljata v baterijah³¹.

Leta 2021 je bila EU na splošno neto uvoznica surovin, ki jih je mogoče reciklirati. Vendar je iz kazalnika o trgovanju z odpadki, ki jih je mogoče reciklirati, razvidno, da je EU trenutno neto izvoznica **nekaterih večjih tokov odpadkov, ki jih je mogoče reciklirati** (vključno z železom in jeklom, bakrom, aluminijem in nikljem ter papirjem in kartonom), in neto uvoznica odpadnih plemenitih kovin. **Trgovanje** z odpadno plastiko, papirjem, kartonom, bakrom, aluminijem, nikljem in plemenitimi kovinami **znotraj EU** je v obdobju 2004–2021 **znatno naraslo**, kar omogoča podjetjem, da uživajo koristi notranjega trga EU s sekundarnimi surovinami.

Konkurenčnost in inovacije

²⁹ [Direktiva \(EU\) 2018/851](#).

³⁰ Številke držav članic so bolj primerljive, ker temeljijo na skupni metodi.

³¹ Na podlagi ocene seznama kritičnih surovin za leto 2023.

Sektorji krožnega gospodarstva zadnja leta rastejo, če se rast meri z naložbami, dodano vrednostjo in delovnimi mesti. Ti sektorji so postali tudi bolj inovativni.

Leta 2021 so **zasebne naložbe** v posameznih gospodarskih sektorjih, ki so pomembni za krožno gospodarstvo, in sicer dejavnostih ponovne uporabe in recikliranja, v EU po ocenah znašale približno **121,6 milijarde EUR** (tj. 0,8 % BDP EU). Istega leta je bilo v teh sektorjih **4,3 milijona delovnih mest**, kar je **11 % več** kot leta 2015. V sektorjih krožnega gospodarstva je bilo leta 2021 ustvarjenih približno 299 milijard EUR **dodane vrednosti**, kar je **27 % več** kot leta 2015.

Število **patentov** na področju recikliranja in sekundarnih surovin, registriranih v EU, se je med letoma 2000 in 2019 **povečalo za 14 %**.

Globalna trajnostnost in odpornost

Poraba v EU je odgovorna za vplive, ki presegajo nekatere omejitve planeta, krožno gospodarstvo pa prispeva k podnebni nevtralnosti. EU je odvisna od uvoza materialov, zlasti nekaterih kritičnih surovin, ki so potrebne za zeleni in digitalni prehod.

Odtis porabe v EU se je med letoma 2010 in 2021 povečal za 4 %. Komisija zdaj ocenjuje, da je EU nedvomno preseгла omejitve planeta pri petih vplivih (drobni delci, strupenost sladkih voda za okolje, podnebne spremembe, raba virov iz fosilnih goriv ter raba mineralnih in kovinskih virov). Poraba hrane (zlasti proizvodov živalskega izvora) postaja eden osrednjih dejavnikov vplivov, ki jih povzročata povprečni državljani EU³².

Emisije TGP iz proizvodnih dejavnosti v EU so se v obdobju 2008–2021 zmanjšale za **približno 25 %**.

Leta 2021 je **odvisnost EU od uvoza materialov znašala 22,9 %**, kar je nekoliko več kot leta 2000. Gospodarstvo EU je skoraj samozadostno pri oskrbi z nekovinskimi minerali (kot so tiste, ki so namenjene gradbeništvu), pri kovinskih rudah in fosilnih energijskih materialih pa je EU močno odvisna od uvoza iz preostalega dela sveta (z odvisnostjo 52 % oziroma več kot 71 %).

Kazalnik **samozadostnosti** pri oskrbi s surovinami kaže, da je EU pri **kritičnih surovinah** v veliki meri odvisna od uvoza. EU na primer uvozi 100 % svoje porabe rafiniranih elementov redke zemlje in rafiniranega magnezija iz Kitajske. To kaže, kako potrebna sta zanesljiv dostop do surovin in zagotovitev oskrbe iz različnih virov. Veliko teh materialov EU potrebuje, da bi dosegla cilj trajnostnega, nizkoogljičnega, z viri gospodarstva in konkurenčnega gospodarstva, na primer kobalt za akumulatorje v električnih vozilih in silicij za sončne panele.

³² <https://eplca.jrc.ec.europa.eu/ConsumptionFootprintPlatform.html>
<https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC128571>

5. Sklepne ugotovitve

V akcijskem načrtu za krožno gospodarstvo za čistejšo in konkurenčnejšo Evropo je poudarjeno, da mora EU pospešiti prehod na model regenerativne rasti, si prizadevati za porabo virov v okviru zmogljivosti planeta, se truditi za zmanjšanje odtisa porabe, podvojiti stopnjo uporabe krožnih materialov, znatno zmanjšati skupno nastajanje odpadkov in za polovico zmanjšati količino preostalih (nerecikliranih) komunalnih odpadkov v tem desetletju.

Sprejetje revidiranega okvira EU za spremljanje krožnega gospodarstva je pravočasno, saj je Komisija v okviru evropskega zelenega dogovora začela več zakonodajnih pobud za pospešitev prehoda na krožno gospodarstvo, kot so uredbe o baterijah³³, okoljsko primerni zasnovi za trajnostne izdelke³⁴, embalaži in odpadni embalaži³⁵, pošiljkah odpadkov³⁶ in kritičnih surovinah³⁷. Države članice prav tako izvajajo nedavne spremembe zakonodaje EU, kot je revizija pravil EU o odpadkih, sprejeta leta 2018³⁸, ter razvijajo številne nacionalne in regionalne pristope k spodbujanju krožnega gospodarstva. Za podporo prehodu na krožno gospodarstvo je na ravni EU na voljo več programov financiranja, npr. NextGenerationEU ter reforme in naložbe v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost, skladi evropske kohezijske politike, Obzorje Evropa in program LIFE.

Revidiran okvir za spremljanje omogoča spremljanje napredka pri prehodu na z viri gospodarno, podnebno nevtralno in odporno krožno gospodarstvo v okviru trajnostnega razvoja. Zagotovil bo ključno orodje za ocenjevanje uvedenih politik in usmerjanje prihodnjih ukrepov, tudi v okviru posameznih ocenjevanj, kot so poročila za zgodnje opozarjanje za prepoznavanje držav članic, pri katerih obstaja tveganje, da ne bodo dosegle ciljnih vrednosti EU za recikliranje in odlaganje odpadkov³⁹. Omogoča trdno podlago za razpravo na letnih konferencah deležnikov za krožno gospodarstvo⁴⁰, pa tudi za merjenje nacionalne učinkovitosti, tudi v okviru pregleda izvajanja okoljske politike⁴¹.

---

³³ [COM\(2020\) 798 final](#).

³⁴ [COM\(2022\) 142 final](#).

³⁵ [COM\(2022\) 677 final](#).

³⁶ [COM\(2021\) 709 final](#).

³⁷ [COM\(2023\) 160 final](#).

³⁸ [Direktiva \(EU\) 2018/851](#).

³⁹ https://environment.ec.europa.eu/topics/waste-and-recycling/implementation-waste-framework-directive_en

⁴⁰ [Sporočilo za medije o Konferenci deležnikov za krožno gospodarstvo 2023](#).

⁴¹ https://environment.ec.europa.eu/law-and-governance/environmental-implementation-review_en#overview